

Orienteringsnotat

Pesticider og Genteknologi
J.nr. MST-689-00050
Ref. Lwe
Den 8. oktober 2010

Cartagena-protokollens 5. partsmøde (MOP5) 11. - 15. oktober 2010

Cartagena-protokollen om biosikkerhed under Biodiversitetskonventionen handler om sikkerhed ved handel og transport af levende genmodificerede organismer (LMO'er) over landegrænser. Protokollen giver bl.a. det enkelte land mulighed for at tage stilling til indførelse af GMO'er i landet. Danmark og EU ratificerede protokollen d. 27. august 2002. I september 2010 er der 160 parter til protokollen.

De vigtigste emner på det 5. partsmøde til Cartagena-protokollen er:

Ansvar og erstatning

Det væsentligste emne på MOP5 vil være afsluttende forhandlinger og endelige vedtagelse af internationale regler og procedurer for erstatning og ansvar for eventuelle skader forvoldt af grænseoverskridende overførelse af levende genmodificerede organismer. EU er meget aktiv i disse forhandlinger, og tager udgangspunkt i et ønske om at opnå et internationalt regelsæt, der modsvarer reglerne i Miljøansvarsdirektivet. Flertallet af udviklingslandene lægger stor vægt på, at bindende internationale regler for erstatningsansvar bringes på plads, som en vigtig forudsætning for at åbne for yderligere anvendelse af LMO'er. Heroverfor står eksportørlande, og herunder også ikke-parter (USA, Brasilien m. fl.), som ud fra overvejende handelsmæssige hensyn så vidt muligt søger at undgå bindende regler på området.

Kommissionen har siden 2006 ved rådsbeslutning haft mandat til at føre forhandlingerne på EU's vegne. Mandatet har i takt med udviklingen i forhandlingerne været justeret løbende. Danmark har siden 2008 støttet vedtagelsen af de rådsbeslutninger, som giver Kommissionen mandat til at føre forhandlingerne på EU's vegne. Af direktiverne til det gældende mandat fremgår det blandt andet, at Kommissionen skal sikre, at internationale regler og procedurer for ansvar for og genopretning af skader forårsaget af grænseoverskridende handel med LMO'er skal være i overensstemmelse med EU ret, herunder miljøansvarsdirektivet og produktansvarsdirektivet. Endvidere skal Kommissionen tage højde for udviklingslandenes kapacitet på området. Kommissionens linje i forhandlingerne vil ikke have økonomiske eller lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

De seneste intersessionelle arbejdsgruppemøder har ført til et betydeligt opbrud i forhandlingsparternes positioner, som tyder på, at MOP5 endeligt vil kunne vedtage et internationalt regelsæt for ansvar og erstatning for skader forvoldt af grænseoverskridende overførelse af levende genmodificerede organismer.

Vedtagelsen af en international ramme for at sikre afhjælpning og genopretning af skader forårsaget af grænseoverskridende handel med LMO'er er en vigtig forudsætning for Cartagena-protokollens succesfulde gennemførelse.

Risikovurdering og -håndtering

Helt centralt i protokollen står princippet om, at importlande skal have mulighed for at kræve en risikovurdering og dermed træffe beslutning om tilladelse af import af GMO'er på et veloplyst grundlag. Det er imidlertid ikke alle lande, som har den nødvendige viden og det tekniske grundlag for at foretage sådanne risikovurderinger. Parterne har i forbindelse med tidligere partsmøder iværksat

en række initiativer, hvilket bl.a. har medført, at der i dag er vejledende materiale om udførelsen af risikovurderinger tilgængeligt via internet- portalen Clearingscentret for Biosikkerhed.

Danmark og EU vil på partsmødet arbejde for at styrke importlandenes muligheder for at træffe en veloplyst og sikker beslutning om indførelsen af GMO'er til deres territorium. Danmark vil lægge vægt på at styrke deling og brug af allerede eksisterende brugbare risikovurderinger, og på at udarbejdelse af nye vejledninger om risikovurderinger indenfor rammerne af protokollen bør være behovsafhængigt. Danmark vil endvidere lægge vægt på, at det i henhold til protokollen er muligt at pålægge eksportøren omkostningerne ved udarbejdelse af en risikovurdering hos en tredjepart. Heri ligger, at alle parter, og ikke mindst udviklingslande, har en mulighed for at få et kvalificeret beslutningsgrundlag uafhængigt af omfanget af egne ressourcer til risikovurderinger.

Håndtering, transport, emballage og identifikation

Protokollen har fastsat retningslinjer for håndtering, transport, emballage og identifikation af levende modificerede organismer. I perioden siden MOP-4 er søgt gennemført en indsamling af erfaringer med transport og mærkningsregler, med henblik på at skabe grundlag for en drøftelse af reglerne på den næste MOP-6 i 2012.. Det indkomne materiale er dog så begrænset, at drøftelserne forventes udskudt til COP/MOP8 i 2016.

Generelt om status for protokollens gennemførelse

Et gennemgående og grundlæggende tema er den tilsyneladende meget ringe grad af implementering af protokollen blandt parterne. Kun omkring halvdelen af parterne har afleveret national rapport i 2008, og heriblandt rapporterer mange – særligt blandt udviklingslandene – om manglende implementering i national lovgivning mm. Danmark vil på partsmødet arbejde for at aktiviteterne frem mod næste partsmøde fokuseres på implementering, snarere end på iværksættelse af nye tiltag, og at dette reflekteres i den strategiske plan for protokollen som fremlægges til drøftelse.